

Oświadczenie złożone przez senatora Zbigniewa Szaleńca na 32. posiedzeniu Senatu w dniu 7 maja 2009 r.

Oświadczenie skierowane do minister pracy i polityki społecznej Jolanty Fedak

Szanowna Pani Minister!

Oświadczenie niniejsze dotyczy kwestii pomocy finansowej dla niespokrewnionych rodzin zastępczych, jego podłoże zaś stanowią apele władz samorządowych, w tym apel skierowany przez Radę Miejską w Sosnowcu.

Władze lokalne wyrażają mianowicie chęć między innymi finansowego wspierania rodzin zastępczych, przy czym niezbędne środki pieniężne pochodzić miałyby z budżetów samorządowych. Najistotniejszym argumentem przemawiającym za tego rodzaju pomocą ze strony władz lokalnych jest dobro dzieci, gdyż bezsprzeczny jest fakt, iż rodzicielstwo zastępcze stanowi lepszą formę opieki, bardziej przyjazną dzieciom. Co więcej, jest ono formą tańszą dla państwa aniżeli domy dziecka, jako że koszt utrzymania dziecka w niespokrewnionej rodzinie zastępczej wynosi obecnie około 800 zł miesięcznie, gdy tymczasem koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej to od 2 tysięcy 500 zł do 3 tysięcy 500 zł miesięcznie.

Wynikające z aktualnego stanu prawnego ograniczenia w zakresie finansowania niespokrewnionych rodzin zastępczych stanowią niejednokrotnie przeszkodę dla ewentualnych kandydatów na założycieli takich rodzin, co wpływa na ich wciąż niedostateczną liczbę. Jednak ze względu na obowiązującą także na gruncie organów samorządowych zasadę legalizmu wszystkie organy działają na podstawie prawa i w granicach prawa, wobec czego bez wyraźnego upoważnienia zawartego w powszechnie obowiązującym akcie prawnym tego rodzaju pomoc finansowa ze strony władz lokalnych nie jest możliwa. Niniejszą materię regulują obecnie głównie ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a także rozporządzenie ministra polityki społecznej z dnia 18 października 2004 r. w sprawie rodzin zastępczych, w których to aktach prawnych oznaczono sztywno wysokość pomocy pieniężnej przysługującej niespokrewnionym rodzinom zastępczym. Brakuje jednak stosownego upoważnienia – bądź to dla władz powiatu, bądź to dla władz gminy – pozwalającego na udzielanie takim rodzinom finansowego wsparcia przekraczającego oznaczoną wysokość pomocy pieniężnej.

Z powyższych względów proponuje się wprowadzenie do ustawy o pomocy społecznej zmiany pozwalającej władzom powiatu bądź gminy na dodatkowe wspieranie finansowe niespokrewnionych rodzin zastępczych, którą to propozycję w pełni popieram i którą chciałbym niniejszym przedstawić.

Wskazana zmiana polegać miałaby na wprowadzeniu do przywołanej ustawy o pomocy społecznej dodatkowego artykułu, art. 78a, który umożliwiłby organom stanowiącym gmin i powiatów podwyższenie w drodze uchwały oznaczonych w art. 78 ustawy kwot pomocy pieniężnej ze środków własnych powiatu bądź gminy do wysokości zróżnicowanej i uwarunkowanej spełnieniem określonych wymogów ujętych we właściwej uchwale. Proponowany przepis umożliwia udzielenie pomocy finansowej rodzinom zastępczym także przez gminy. Jednak ze względu na okoliczność, iż zgodnie z art. 19 ustawy o pomocy społecznej wsparcie dla rodzin zastępczych znajduje się w katalogu zadań własnych powiatu, pozostaje do rozważenia to, czy możliwe będzie przyznanie takich uprawnień gminie. W razie uznania, iż przyznanie omawianych kompetencji także gminie byłoby zbyt utrudnione i wymagałoby dokonania szerszych modyfikacji obowiązującego stanu prawnego, słuszne byłoby dokonanie proponowanej zmiany choćby w stosunku do powiatu, choć rozszerzenie tego rodzaju uprawnień również na gminy prowadzić mogłoby do jeszcze większej skuteczności finansowania rodzin zastępczych.

Podzielając w pełni powstałą na gruncie władz lokalnych inicjatywę dodatkowego wspierania finansowego dla niespokrewnionych rodzin zastępczych, proszę o rozważenie możliwości wprowadzenia do ustawy o pomocy społecznej tego rodzaju zmiany, oczywiście po jej właściwym dostosowaniu do całości kształtu regulacji objętych tą ustawą oraz do pozostałych aktów prawnych obowiązujących na omawianym gruncie. Tego rodzaju zmiana ustawy o pomocy społecznej obowiązywać może co najmniej do czasu uchwalenia opracowywanej ustawy o rodzinnej opiece zastępczej.

Należy nadmienić, iż podobne rozwiązanie zawarte zostało między innymi w art. 15a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.